

بہ نام خدا

۱۷/۱/۱۰۱۳۱۳
۸۸-۱۵۹

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده معماری و شهرسازی
گروه برنامه ریزی شهری و منطقه ای

رساله پایانی کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی شهری و منطقه ای

عنوان

**تحلیل چالش های تقسیمات کشوری و راهبردهای آن،
ارائه راهبردها با گرایش برنامه ریزی توسعه فضایی کشور،
نمونه موردی: استان کرمان**

استاد راهنما

آقای دکتر محمد حسین شریف زادگان

نگارنده

وفادار فرهی فر

۱۳۸۸ / ۱۱ / ۱۸

زمستان ۱۳۸۷

۱۱۲۰۷۰

آغاز اطلاعات مرکز علمی بزرگ
تسبیح مبارک

چکیده

هر منطقه ای برای توسعه و دستیابی به پایداری نیازمند برنامه ریزی و مدیریت مناسب می باشد که یکی از این راه ها، سازماندهی فضایی آن منطقه می باشد. در ایران هر سازمان برنامه ریزی، مدیریتی و اجرایی بنا به نیاز و ضرورت خود کشور را به مناطق مختلف تقسیم کرده است که می بایست با یکدیگر هماهنگ و منطبق باشند که البته علت عدم هماهنگی این سازمان ها با یکدیگر چالش هایی در این انطباق مشاهده می شود که نه تنها موجب به وجود آمدن مسایل و مشکلاتی برای ساکنین شهر ها و روستاها میشود بلکه بر اثر پیامد های آن، مانع از توسعه فضایی منطقه و کشور خواهد شد و تعادل منطقه را بر هم می زند.

وزارت کشور به عنوان وزارت حکومتی کشور ، سرزمین را با دیدگاه سیاسی ، به مناطقی (استان، شهرستان، بخش ، دهستان) سازماندهی کرده است و با توجه به اینکه در راس همه امور کشور قرار دارد این الزام برای دیگر سازمان ها وجود دارد که تقسیمات سیاسی کشور را در تقسیمات خود در نظر بگیرند تا در امور مدیریت کشور چالش و ناهماهنگی ایجاد نشود. یکی از این مناطق مناطق و نواحی کارکردی می باشد که توسط وزارت مسکن و شهرسازی تقسیم بندی می شود، اما در بسیاری موارد این مناطق با تقسیمات کشوری مطابقت ندارد که همین مسئله (عدم انطباق مناطق کارکردی با تقسیمات اداری-سیاسی کشوری) چالش هایی را برای منطقه و مردم آن جا ایجاد می کند .

در این پژوهش علل و عوامل مختلف این عدم تطابق دنبال می شود و تاکید بر چالش های تقسیمات کشوری (نارسایی قانونی و عوامل مستتر سیاسی) و رویکرد وزارت کشور می باشد و بیان این که علاوه بر بازنگری مجدد قانون تقسیمات کشوری و شرایط سیاسی کشور می بایست از دیگر حوزه های علمی و تخصصی موجود و مرتبط با برنامه ریزی، و مدیریت و توسعه ی فضایی کشور نیز در تقسیم بندی فضایی کشور نیز بهره برد تا در آینده چالش های منطقه ای کمینه شود.

واژگان کلیدی: سازمان سیاسی فضا(تقسیمات کشوری)، سطح بندی خدماتی، حوزه نفوذ

پیشگفتار

همواره دو چیز یک نوشته را محدود می کند. یکی عنوان و موضوع نوشته و دیگری مخاطب آن. (سارتر). در این قسمت از کار که پیش از آغاز رسمی پژوهش است خواستم خودم را مخاطب قرار دهم و با حداقل محدودیت حرف هایم را بیان کنم.

ایده اصلی این موضوع ، تقریباً یکسال گذشته ، (زمانی که در حال تهیه طرح ناحیه ای سیرجان بودم) به ذهنم خطور کرد که چرا برای خدمات رسانی و توزیع بهینه آن به سکونتگاه ها و تشکیل نظام سلسله مراتبی ناحیه های خدماتی (حوزه، مجموعه، منظومه) ما برنامه ریزان می بایست که حدود مرزهای تقسیمات کشوری را رعایت کنیم، ولو اینکه این مرزها ، محدوده ها و رتبه آن ها اشتباه باشد و هیچ چاره ای نبود جز رعایت همین مطلب. پس از آن تصمیم گرفتم که کاری کنم که بینم آیا می توان مرزهای تقسیمات کشوری را تا جایی که به حیطة کاری برنامه ریزی منطقه ای مربوط میشود ، به نفع حوزه های خدماتی و رفاه بیشتر ساکنین (آزار کمتر روستاییان) تغییر داد، هر چند که به این موضوع واقفم که همان یک کلمه سیاسی هر منطق و روشی را در خود حل می کند، اما به قول خانم دکتر زهرا احمدی پور (مدیر کل سابق تقسیمات کشوری): "ما به هر حال کار علمی و تخصصی خود را انجام می دهیم و به وظیفه خود عمل می کنیم". لذا تصمیم گرفتم با اندوخته بسیار کم وارد حیطة بحث های جغرافیای سیاسی شوم و از مبانی نظری آن ها سر در بیاورم.

در ابتدای کار ، اساتید مربوط به علوم و جغرافیای سیاسی به صراحت عنوان کردند که اصلاً این موضوع به ما مربوط است و هیچ ارتباطی به برنامه ریزی منطقه ای ندارد ، اما همین برخورد آن ها باعث شد تا در به ثمر رساندن هدفم پافشاری کنم و بخواهم و بتوانم که این مسئله را در وادی برنامه ریزی منطقه ای مطرح کنم . هر چند که این امکان وجود دارد که به دلیل آن که در مباحث سیاسی احاطه ای نداشته ام ، و هم اینکه تلفیق دو مبحث مجزا کار دشواری است، به خوبی نتوانسته باشم این دو مبحث (برنامه ریزی و جغرافیای سیاسی) را با یکدیگر مرتبط سازم ، اما این آرمان را دارم که فارق از نتیجه این کار (انجام و قضاوت آن) ، آیندگان بتوانند هر چه بهتر و کامل تر این مبحث را ادامه دهند (و این نوع بحث را در برنامه ریزی غالب و قالب کنند) . چون برنامه ریزی نمی تواند تنها در حرف و تئوری بماند و برای آنکه بتواند به خوبی و به درستی به عمل برنامه ریزی تبدیل شود می بایست حتماً مباحث سیاسی را نیز در نظر بگیرد و بر دانشجویان و صاحب نظران لازم است تا با این مباحث آشنایی و آگاهی داشته باشند.

در اینجا لازم است از استاد راهنمای گرامی ام ، آقای محمد حسین شریف زادگان به خاطر اینکه مرا در پیگیری و ادامه هدفم مشوق بودند و حتی در مواقعی مدافع بنده بودند تشکر و قدردانی کنم. همچنین از مهندس حبیبان نژاد که با اعتماد و احترامی که برای بنده در انتخاب و ادامه راهم قائل بودند و میدان لازم برای رزمایش من و مطرح کردن ایده هایم دادند و از در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیازم مضایقه نکردند سپاسگزاری کنم. در ضمن از تمامی دوستان و عزیزانی که مرا در تهیه و ارائه کار یار بودند کمال تشکر را دارم.

وفادار فرهی فر

زمستان ۱۳۸۷

"هنگامی که

همه مانند یکدیگر می اندیشند ،

در واقع

کسی نمی اندیشد."

"والتر لیپمن"

فهرست مطالب

۱- فصل اول: چارچوب پژوهش.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۱
۲-۱- طرح مسئله و بیان سوال.....	۲
۳-۱- پیشینه پژوهش.....	۳
۴-۱- طرح فرضیه.....	۵
۵-۱- ضرورت و هدف از انجام پژوهش.....	۶
۶-۱- روش کار.....	۷
۷-۱- مراحل پژوهش.....	۸
۸-۱- قلمرو پژوهش.....	۸
۹-۱- موانع و مشکلات پژوهش.....	۸
۲- فصل دوم- چهارچوب نظری.....	۱۰
۱-۲- مبانی نظری.....	۱۰
۱-۱-۱- بخش اول- بررسی مباحث مربوط به جنبه های جغرافیای سیاسی.....	۱۱
۱-۱-۱-۱- شناخت و آشنایی با تعاریف و مبانی نظری تقسیمات کشوری.....	۱۱
۱-۱-۱-۱-۱- تقسیمات کشوری (سازماندهی سیاسی فضا).....	۱۱
۱-۱-۱-۱-۱- سازمان سیاسی فضا.....	۱۲
۱-۱-۱-۱-۲- ماهیت تقسیمات کشوری.....	۱۲
۱-۱-۱-۱-۳- ضرورت و اهداف عمده تقسیمات کشوری.....	۱۳
۱-۱-۱-۱-۴- مرزهای اداری-سیاسی (مرزهای تقسیمات کشوری).....	۱۵
۱-۱-۱-۱-۵- تقسیمات کشوری و نظام های حکومتی.....	۱۶
۱-۱-۱-۱-۵-۱- نظام های بسیط یا تک ساخت.....	۱۷
۱-۱-۱-۱-۵-۲- الگوی ناحیه ای (غیر متمرکز).....	۱۸
۱-۱-۱-۱-۵-۳- نظام های فدرال.....	۱۹
۱-۱-۱-۱-۵-۴- الگوی محلی.....	۱۹
۱-۱-۱-۱-۵-۵- نظام حکومتی ایران.....	۲۰
۱-۱-۱-۱-۵-۱- عصر نظام مشروطه سلطنتی.....	۲۰
۱-۱-۱-۱-۵-۲- عصر نظام جمهوری اسلامی.....	۲۰
۱-۱-۱-۱-۶- سطوح مختلف واحدهای تقسیمات کشوری در ایران و جهان.....	۲۱
۱-۱-۱-۱-۶-۱- ایالت.....	۲۲
۱-۱-۱-۱-۶-۲- کانتی.....	۲۳

- ۲۳..... دیستریکت ۳-۶-۱-۱-۱-۲
- ۲۴..... بخش ها ۴-۶-۱-۱-۱-۲
- ۲۴..... دهستان ها ۵-۶-۱-۱-۱-۲
- ۲۵..... تجربیات تقسیمات کشوری(سازمان سیاسی فضا) در جهان ۷-۱-۱-۱-۲
- ۲۷..... مروری بر تاریخچه و سیر تحولات تقسیمات کشوری در ایران ۸-۱-۱-۱-۲
- ۲۸..... تقسیمات کشوری در دوره پیش از اسلام ۱-۸-۱-۱-۱-۲
- ۲۸..... تقسیمات کشوری در دوره پس از اسلام ۲-۸-۱-۱-۱-۲
- ۲۹..... تقسیمات کشوری پس از انقلاب اسلامی ۳-۸-۱-۱-۱-۲
- ۳۱..... قوانین مرتبط با تقسیمات کشوری ۹-۱-۱-۱-۲
- ۳۱..... قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری سال ۱۳۶۲ ۱-۹-۱-۱-۱-۲
- ۳۵..... مروری بر قوانین موجود در زمینه حریم شهر ۱۰-۱-۱-۱-۲
- ۳۶..... تجزیه و تحلیل مبانی نظری تقسیمات کشوری ۲-۱-۱-۱-۲
- ۳۶..... تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری از سیر تقسیمات کشوری ۱-۲-۱-۱-۲
- ۳۷..... تحلیل تغییرات شکل گرفته در تقسیمات کشوری(شهرستان ها) از ۱۳۱۶ تا ۱۳۸۵ ۲-۲-۱-۱-۲
- ۳۹..... تحلیل شکل گیری شهرستانها پس از انقلاب ۱-۲-۲-۱-۱-۲
- ۴۴..... نقش جغرافیای قدرت و حمایت در ایجاد چالش در قانون تقسیمات کشوری ۳-۲-۱-۱-۲
- ۴۵..... درخواستها و انطباق یا عدم انطباق با معیارهای قانونی ۱-۳-۲-۱-۱-۲
- ۴۵..... نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۱-۱-۳-۲-۱-۱-۲
- ۴۷..... ائمه جمعه در شهرستانها ۲-۱-۳-۲-۱-۱-۲
- ۴۸..... دیگر مراجع قدرت و حمایت ۳-۱-۳-۲-۱-۱-۲
- ۴۹..... رشد خرده فرهنگ ها و رقابتهای مکانی ۴-۲-۱-۱-۲
- ۴۹..... معضلات موجود و سو استفاده از عدم شفافیت قانون ۵-۲-۱-۱-۲
- ۵۲..... تحلیل ساختار اداری قانون تقسیمات کشوری ۶-۲-۱-۱-۲
- ۵۲..... سطوح تقسیماتی و انطباق با سطوح برنامه ریزی جغرافیایی ۱-۶-۲-۱-۱-۲
- ۵۵..... رابطه ساختار سازمانی مدیریت سرزمین(وزارت کشور) با دیگر سازمان ها ۲-۶-۲-۱-۱-۲
- ۵۶..... تحلیل قانون تقسیمات کشوری و ناحیه بندی سیاسی ۷-۲-۱-۱-۲
- ۶۲..... جمع بندی و نتیجه گیری ۳-۱-۱-۱-۲
- ۶۴..... بخش دوم-بررسی مباحث مربوط به برنامه ریزی منطقه ای ۲-۱-۱-۲
- ۶۴..... شناخت ۱-۲-۱-۱-۲
- ۶۴..... تعریف برنامه ریزی منطقه ای ۱-۱-۲-۱-۱-۲

- ۶۴ ۲-۱-۲-۱-۲- ارتباط دیدگاه جغرافیای سیاسی و برنامه ریزی منطقه ای
- ۶۶ ۳-۱-۲-۱-۲- نظریه های برنامه ریزی منطقه ای
- ۶۶ ۱-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه سیستمی در جغرافیا
- ۶۷ ۱-۱-۳-۱-۲-۱-۲- خصیصه های عمده سیستم
- ۶۷ ۲-۱-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه سیستمی در جغرافیا و برنامه ریزی
- ۶۹ ۲-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه کارکرد گرایی
- ۷۰ ۱-۲-۳-۱-۲-۱-۲- تعریف کارکرد گرایی
- ۷۰ ۲-۲-۳-۱-۲-۱-۲- مفاهیم اساسی در کارکردگرایی
- ۷۱ ۳-۲-۳-۱-۲-۱-۲- کاربرد دیدگاه کارکرد گرایی در جغرافیا و برنامه ریزی
- ۷۳ ۳-۳-۱-۲-۱-۲- سازمان فضایی و مکان های مرکزی
- ۷۴ ۱-۳-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه والتر کریستالر
- ۷۴ ۲-۳-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه فون تانن
- ۷۴ ۳-۳-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه جان فریدمن
- ۷۵ ۴-۳-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه آ. پی. میسرا
- ۷۵ ۵-۳-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه راندینلی
- ۷۵ ۶-۳-۳-۱-۲-۱-۲- جمع بندی
- ۷۶ ۴-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه تور و وزنه
- ۷۸ ۵-۳-۱-۲-۱-۲- نظریه ناپیوستگی
- ۸۰ ۱-۵-۳-۱-۲-۱-۲- کاربرد نظریه تور و وزنه (عدم تمرکز) و ناپیوستگی در برنامه ریزی منطقه ای
- ۸۶ ۶-۳-۱-۲-۱-۲- جمع بندی
- ۸۶ ۴-۱-۲-۱-۲- روش های منطقه بندی
- ۸۶ ۱-۴-۱-۲-۱-۲- مفهوم منطقه بندی، اصول و اهداف آن
- ۸۶ ۲-۴-۱-۲-۱-۲- انواع مناطق
- ۸۷ ۳-۴-۱-۲-۱-۲- علل و عوامل پیدایش نواحی مختلف
- ۸۷ ۴-۴-۱-۲-۱-۲- اصول و مسایل مربوط به منطقه بندی
- ۸۸ ۵-۴-۱-۲-۱-۲- روش های منطقه بندی

- ۸۹.....۱-۲-۱-۲-۴-۵-۱- روش وزن دهی عددی.....
- ۸۹.....۲-۱-۲-۱-۴-۵-۲- روش تاکسونومی عددی.....
- ۸۹.....۳-۱-۲-۱-۴-۵-۳- روش موريس.....
- ۹۰.....۴-۱-۲-۱-۴-۵-۴- روش ناحیه بندی کارتوگرافیکی.....
- ۹۰.....۵-۱-۲-۱-۴-۵-۵- روش منطقه بندی کارکردی.....
- ۹۲.....۶-۱-۲-۱-۴-۵-۶- مقایسه روش های منطقه بندی.....
- ۹۳.....۶-۱-۲-۱-۴-۶- روش های تعیین مرکزیت.....
- ۹۳.....۱-۲-۱-۲-۴-۶-۱- میانگین حسابی.....
- ۹۳.....۲-۱-۲-۱-۴-۶-۲- فاصله استاندارد.....
- ۹۳.....۳-۱-۲-۱-۴-۶-۳- تحلیل نزدیک ترین همسایگی.....
- ۹۴.....۴-۱-۲-۱-۴-۶-۴- تحلیل نزدیک ترین همسایگی خطی.....
- ۹۴.....۵-۱-۲-۱-۴-۶-۵- روش مجموع حداقل فواصل.....
- ۹۵.....۶-۱-۲-۱-۴-۶-۶- روش شاخص گذاری.....
- ۹۷.....۷-۱-۲-۱-۴-۶-۷- مقیاس گذاری گوتمن.....
- ۹۸.....۸-۱-۲-۱-۴-۶-۸- روش کارکردی.....
- ۹۹.....۹-۱-۲-۱-۴-۶-۹- مقایسه روش های تعیین مرکزیت.....
- ۱۰۱.....۷-۱-۲-۱-۴-۷- انواع ناحیه و منطقه در ایران.....
- ۱۰۱.....۱-۲-۱-۲-۴-۷-۱- ناحیه بندی سیاسی.....
- ۱۰۹.....۲-۱-۲-۱-۴-۷-۲- ناحیه بندی خدماتی.....
- ۱۱۳.....۳-۱-۲-۱-۴-۷-۳- جمع بندی.....
- ۱۱۳.....۲-۱-۲-۱-۲-۲- تجزیه و تحلیل.....
- ۱۱۳.....۱-۲-۱-۲-۲-۱- عدم انطباق نواحی کارکردی و نواحی سیاسی-اداری.....
- ۱۱۴.....۲-۱-۲-۲-۲- مشکلات ناشی از عدم تطابق حوزه های خدماتی و اداری-سیاسی.....
- ۱۱۵.....۳-۱-۲-۱-۲- جمع بندی.....
- ۱۱۷.....۲-۲- بخش دوم- روش انتخاب شده برای بررسی و تطابق ...
- ۱۱۷.....۱-۲-۲- تعریف حوزه نفوذ.....
- ۱۱۸.....۲-۲-۲- تقسیم بندی حوزه نفوذ.....
- ۱۱۹.....۳-۲-۲- روابط و مناسبات فضایی شهری و روستاهای حوزه نفوذ آن.....

- ۱۲۱-۲-۳-۱- روش های مطالعه روابط شهر و روستا.....
- ۱۲۱-۲-۳-۲- تعیین حوزه نفوذ شهر.....
- ۱۲۲-۲-۴- روش های تعیین حوزه نفوذ.....
- ۱۲۲-۲-۴-۱- کاربرد روش های جغرافیایی در تعیین حوزه نفوذ شهر.....
- ۱۲۴-۲-۵- جمع بندی.....
- ۱۲۵-۲-۳- نتیجه گیری و جمع بندی.....
- ۱۲۶-۳- فصل سوم- بررسی نمونه موردی (ناحیه سیرجان) و آرایه راهبرد پیشنهادی.....
- ۱۲۶-۳-۱- بخش اول- بررسی موضوع بر ناحیه سیرجان.....
- ۱۲۷-۳-۱-۱- شناخت ناحیه سیرجان.....
- ۱۲۷-۳-۱-۱-۱- عوامل مؤثر در تشکیل ناحیه سیرجان.....
- ۱۲۹-۲-۱-۱-۳- بررسی ساختار اداری و سیاسی ناحیه سیرجان.....
- ۱۲۹-۳-۱-۱-۱-۱- وضع موجود.....
- ۱۲۹-۳-۱-۱-۲-۱-۱- شهرستان سیرجان.....
- ۱۳۱-۳-۱-۱-۲-۱-۱-۳- شهرستان شهربابک:.....
- ۱۳۲-۳-۱-۱-۲-۱-۱-۳- سیر تحولات ساختار اداری و سیاسی ناحیه.....
- ۱۳۲-۳-۱-۱-۲-۱-۱-۳- شهرستان سیرجان.....
- ۱۳۵-۳-۱-۱-۲-۱-۱-۳- شهرستان شهر بابک.....
- ۱۳۸-۳-۱-۲- بررسی (شناخت و تحلیل) عوامل تاثیر گذار در تعیین شبکه خدماتی در ناحیه سیرجان.....
- ۱۳۸-۳-۱-۲-۱-۱-۳- بررسی و شناخت وضعیت بستر طبیعی ناحیه سیرجان.....
- ۱۴۰-۳-۱-۲-۱-۳- تحلیل ساختار اجتماعی و تحولات جمعیت در ناحیه سیرجان.....
- ۱۴۴-۳-۱-۲-۱-۳- شناخت و تحلیل ویژگی های اقتصادی.....
- ۱۴۴-۳-۱-۲-۱-۳- شناخت وضع موجود ساختار اشتغال در ناحیه.....
- ۱۴۴-۳-۱-۱-۳-۲-۱-۳- هدف های بلندمدت در سند توسعه استان کرمان :.....
- ۱۴۶-۳-۱-۲-۱-۳- تحلیل عملکرد شاخص های عمده اقتصادی در ناحیه و تحولات کلی آن در آینده.....
- ۱۴۷-۳-۱-۲-۳-۲-۱-۳- آینده نگری تحولات اشتغال (با فرض ثبات حجم بیکاری).....
- ۱۴۷-۳-۱-۲-۳-۲-۱-۳- تعیین توانهای بالقوه و تنگناهای عمده موجود در راه توسعه اقتصادی.....
- ۱۴۸-۳-۱-۲-۳-۲-۱-۲- تحلیل تحولات اقتصادی ناشی از اجرای برنامه ها و طرح های عمرانی.....
- ۱۵۱-۳-۱-۲-۴-۱-۳- شناخت و تحلیل ویژگی های کالبدی-فضایی.....
- ۱۵۱-۳-۱-۴-۲-۱-۳- تحلیل و تعیین عناصر موثر در استقرار مراکز فعالیتی و جمعیتی.....
- ۱۵۲-۳-۱-۴-۲-۱-۳- سلسله مراتب سکونتگاه های شهری و روستایی در ناحیه.....
- ۱۵۲-۳-۱-۲-۴-۲-۱-۳- نقاط شهری.....
- ۱۵۳-۳-۱-۲-۴-۲-۱-۳- نقاط روستایی.....

۱۵۵ شهرستان شهربابک: ۱-۲-۲-۴-۲-۱-۳
۱۵۸ شهرستان سیرجان: ۲-۲-۲-۴-۲-۱-۳
۱۶۰ چگونگی استقرار و پخشایش سکونتگاهها: ۳-۴-۲-۱-۳
۱۶۰ نقاط شهری: ۱-۳-۴-۲-۱-۳
۱۶۲ نقاط روستایی: ۲-۳-۴-۲-۱-۳
۱۶۳ شناخت و تحلیل ویژگی های شبکه خدماتی: ۵-۲-۱-۳
۱۶۵ تعیین شبکه خدماتی (سطوح هم پیوند خدماتی، تاسیساتی و...): ۳-۱-۳
۱۷۳ جمع بندی: ۴-۱-۳
۱۷۴ بخش دوم- ارایه راهبرد پیشنهادی: ۲-۳
۱۸۲ فصل چهارم - جمع بندی و نتیجه گیری: ۴-۱-۳
۱۸۲ ۱-۱- مقدمه: ۴-۱-۳
۱۸۳ ۲-۲- بررسی سوال اول: ۴-۱-۳
۱۸۴ ۳-۲- بررسی سوال دوم: ۴-۱-۳
۱۸۴ ۴-۲- بررسی مشکلات: ۴-۱-۳
۱۸۵ ۵-۲- ارایه راهبردهای پیشنهادی: ۴-۱-۳
۱۸۵ ۱-۵-۴- تسریع در تصویب قانون جدید تقسیمات کشوری: ۴-۱-۳
۱۸۶ ۲-۵-۴- حذف ارتباط بین ارتقا سطح سیاسی و افزایش اعتبارات وامکانات: ۴-۱-۳
۱۸۶ ۳-۵-۴- اصلاح جایگاه تقسیمات کشوری و تقویت وزن علمی و کاهش وزن سیاسی آن: ۴-۱-۳
۱۸۶ ۴-۵-۴- واگذاری اختیارات دولت به سطوح پایین تر محلی (تمرکز زدایی و خصوصی سازی): ۴-۱-۳
۱۸۷ ۵-۵-۴- توجه به حوزه رفتاری و اجتماعی مردم به منظور تصحیح در تقسیمات کشوری: ۴-۱-۳
۱۸۷ ۶-۴- نتیجه گیری: ۴-۱-۳
۱۸۸ منابع: ۴-۱-۳
۱۹۴ پیوست (۱ تا ۲۰): ۴-۱-۳

فهرست شکل ها:

- شکل شماره ۱- نقشه تقسیمات سیاسی ایران سال ۱۳۸۶..... ۳۰
- شکل شماره ۲- پراکندگی تعداد شهرستان های ایجاد شده پس از انقلاب اسلامی..... ۳۹
- شکل شماره ۳- سطح بندی توسعه یافتگی کشور بر اساس شاخص های توسعه..... ۴۰
- شکل شماره ۴- مناطق بحران خیز..... ۴۱
- شکل شماره ۵- توزیع فضایی جمعیت ایران..... ۴۳
- شکل شماره ۶- الگوی نسبت های تجانس بخش مرکزی و پیرامونی ملت ایران..... ۴۳
- شکل شماره ۷- تقسیمات کشوری ایران در سال ۱۳۱۶..... ۶۰
- شکل شماره ۸- تاثیر مکنده ثقل یک مرکز بزرگ جمعیتی..... ۷۷
- شکل شماره ۹- سلسله مراتب شهری و نظام سکونتی در کشورهای توسعه یافته (کشور فرانسه)..... ۸۰
- شکل شماره ۱۰- عملکرد مراکز جمعیتی و خدماتی مهم و تاثیر آن بر شهرهای مرکزی..... ۸۵
- شکل شماره ۱۱- حوزه جریان نقاط به مرکز C..... ۹۰
- شکل شماره ۱۲- حوزه های جاذبه احتمالی سه مرکز A,B,C..... ۹۲
- شکل شماره ۱۳- موقعیت قرار گیری دهستان فرضی..... ۹۵
- شکل شماره ۱۴- موقعیت قرار گیری ناحیه سیرجان در استان کرمان..... ۱۲۹
- شکل شماره ۱۵- سازمان تقسیمات سیاسی-اداری ناحیه سیرجان..... ۱۳۱
- شکل شماره ۱۶- تحولات تقسیمات اداری و سیاسی شهرستان سیرجان..... ۱۳۳
- شکل شماره ۱۷- تحولات تقسیمات اداری و سیاسی شهرستان شهربابک..... ۱۳۶
- شکل شماره ۱۸- شناخت بستر طبیعی ناحیه سیرجان..... ۱۳۹
- شکل شماره ۱۹- پراکندگی عشایر کوچنده..... ۱۴۲
- شکل شماره ۲۰- معادن و نواحی صنعتی ناحیه سیرجان..... ۱۴۶
- شکل شماره ۲۱- مکان های مناسب برای استقرار مناسب صنایع..... ۱۵۰
- شکل شماره ۲۲- سلسله مراتب جمعیتی ناحیه سیرجان(شهری و روستایی)..... ۱۵۴
- شکل شماره ۲۳- چگونگی استقرار و پخشایش فضایی نقاط شهری در ناحیه سیرجان..... ۱۶۱
- شکل شماره ۲۴- چگونگی استقرار و پخشایش فضایی نقاط روستایی در ناحیه سیرجان..... ۱۶۲
- شکل شماره ۲۵- حوزه های هم پیوند ناحیه(وضع موجود)..... ۱۶۴
- شکل شماره ۲۶- شبکه خدماتی(سطوح هم پیوند خدماتی)ناحیه سیرجان..... ۱۷۲
- شکل شماره ۲۷- موقعیت قرار گیری آبادی های مورد مطالعه..... ۱۷۵
- شکل شماره ۲۸- پیشنهاد تغییر مرز اداری-سیاسی دهستان دهج-خبر..... ۱۷۶
- شکل شماره ۲۹- پیشنهاد تغییر مرز بخش دهج..... ۱۷۷
- شکل شماره ۳۰- پیشنهاد جابجایی مرز دهستان خاتون آباد..... ۱۷۸
- شکل شماره ۳۱- پیشنهاد تغییر مرز دهستان پیرامون شهر های شهر بابک و سیرجان..... ۱۷۹
- شکل شماره ۳۲- پیشنهاد تغییر در مرز دهستان زیدآباد و محمودآبادسید..... ۱۸۰
- شکل شماره ۳۳- تقسیمات کشوری پیشنهادی بر اساس شبکه خدماتی در ناحیه سیرجان..... ۱۸۱

فهرست جدول ها:

پیشینه پژوهش (از بعد علمی) در مورد تقسیمات کشوری.....	جدول شماره ۱- ۴
تقسیمات کشوری و قوانین مرتبط با آن.....	جدول شماره ۲- ۳۱
قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲.....	جدول شماره ۳- ۳۲
درصد تقریبی جمعیت و نسبت آن به عرض های جغرافیایی.....	جدول شماره ۴- ۴۱
مقایسه تغییرات در دو دوره ریاست جمهوری در استان های بحران خیز.....	جدول شماره ۵- ۴۲
ساخت سازمانی مدیریت سرزمین در ایران.....	جدول شماره ۶- ۵۳
وضعیت ساختار سازمانی تقسیمات کشوری و وضع مطلوب آن.....	جدول شماره ۷- ۵۳
انطباق سطوح تقسیماتی و سطوح برنامه ریزی جغرافیایی.....	جدول شماره ۸- ۵۴
سلسله مراتب ساختار اداری-سیاسی ایران قبل از ۱۳۱۶.....	جدول شماره ۹- ۵۷
چالش های تقسیمات کشوری.....	جدول شماره ۱۰- ۶۳
ماتریس محاسبه مجموع حداقل فواصل.....	جدول شماره ۱۱- ۹۵
نمونه ای از نظام وزن گذاری.....	جدول شماره ۱۲- ۹۶
مقیاس گذاری گوتمن.....	جدول شماره ۱۳- ۹۸
نحوه امتیاز بندی پیشنهادی جهت انتخاب روستاهای مرکزی.....	جدول شماره ۱۴- ۹۹
استانداردها و ضوابط خدمات رسانی و نحوه تجهیز مراکز روستایی در کشور.....	جدول شماره ۱۵- ۱۱۱
مقایسه ناحیه بندی سیاسی و خدماتی.....	جدول شماره ۱۶- ۱۱۳
طبقه بندی وابستگی های فضایی (از راندنیلی).....	جدول شماره ۱۷- ۱۲۰
آخرین تقسیمات سیاسی و اداری ناحیه سیرجان.....	جدول شماره ۱۸- ۱۳۰
تحولات تقسیمات اداری و سیاسی شهرستان سیرجان.....	جدول شماره ۱۹- ۱۳۴
تحولات تقسیمات اداری و سیاسی شهرستان شهر بابک.....	جدول شماره ۲۰- ۱۳۷
تحول جمعیت و رشد سالانه در سطح ناحیه.....	جدول شماره ۲۱- ۱۴۰
تحولات آبادی های مسکونی و سکنه در شهرستان شهر بابک.....	جدول شماره ۲۲- ۱۴۳
تحولات آبادی های مسکونی و سکنه در شهرستان سیرجان.....	جدول شماره ۲۳- ۱۴۳
برآورد تحولات نیروی کار (ثبات حجم بیکاری).....	جدول شماره ۲۴- ۱۴۷
توزیع شاغلان در بخش های اقتصادی در سطح ناحیه تا افق ۱۴۰۰.....	جدول شماره ۲۵- ۱۴۹
سلسله مراتب نقاط شهری موجود و پیشنهادی در ناحیه سیرجان.....	جدول شماره ۲۶- ۱۵۳
تعداد آبادی ها بر حسب جمعیت (شهرستان شهر بابک) ۱۳۸۵.....	جدول شماره ۲۷- ۱۵۵
تعداد آبادی ها بر حسب جمعیت (شهرستان سیرجان) ۱۳۸۵.....	جدول شماره ۲۸- ۱۵۸
آبادی های برتر جمعیتی و خدماتی در دهستان بلورد (سیرجان ۱۳۸۵).....	جدول شماره ۲۹- ۱۶۵
آبادی های برتر جمعیتی و خدماتی در دهستان جوزم (شهر بابک ۱۳۸۵).....	جدول شماره ۳۰- ۱۶۶
بررسی برخی عوامل تعیین کننده مرکز حوزه پیشنهادی در ناحیه سیرجان.....	جدول شماره ۳۱- ۱۶۶
جمعیت سطوح خدماتی مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری.....	جدول شماره ۳۲- ۱۶۸
حوزه های هم پیوند پیشنهادی ناحیه سیرجان (شهرستان شهر بابک).....	جدول شماره ۳۳- ۱۶۹
حوزه های هم پیوند پیشنهادی ناحیه سیرجان (شهرستان سیرجان).....	جدول شماره ۳۴- ۱۷۰
علل انتخاب نمونه های مورد مطالعه.....	جدول شماره ۳۵- ۱۷۴

فهرست نمودارها:

- نمودار شماره ۱- روش کار انجام رساله..... ۷
- نمودار شماره ۲- مراحل مطالعه چهارچوب نظری..... ۱۰
- نمودار شماره ۳- نمودار خطی تعداد شهرستان های ایجاد شده از ۱۳۱۶ تا ۱۳۵۶..... ۳۸
- نمودار شماره ۴- نمودار خطی تعداد شهرستان های جدید ایجاد شده از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۵..... ۳۹
- نمودار شماره ۵- مقایسه موارد پیگیری نمایندگان مجلس از دفتر تقسیمات کشوری ۱۳۸۱..... ۴۶
- نمودار شماره ۶- موارد درخواستی توسط ائمه جمعه در شهرستان های کشور ۱۳۸۲..... ۴۷
- نمودار شماره ۷- مراحل سازماندهی سیاسی فضا..... ۱۰۸
- نمودار شماره ۸- روند شکل گیری هدف و راهبرد پژوهش..... ۱۱۶
- نمودار شماره ۹- روند بررسی فرضیات در ناحیه سیرجان..... ۱۲۷
- نمودار شماره ۱۰- میزان رشد سالانه جمعیت در ناحیه سیرجان (۸۵-۱۳۷۵)..... ۱۴۱
- نمودار شماره ۱۱- ساختار اشتغال در سطح ناحیه سیرجان-۱۳۸۵..... ۱۴۵
- نمودار شماره ۱۲- برآورد ساختار اشتغال در ناحیه سیرجان-۱۴۰۰..... ۱۴۹
- نمودار شماره ۱۳- عوامل موثر بر استقرار مراکز جمعیت و فعالیت و اثرات آن..... ۱۵۱

فصل اول

چهارچوب پژوهش

۱- فصل اول: چارچوب پژوهش

۱-۱- مقدمه

چادویک^۱ (۱۹۶۶) معتقد است که " برنامه ریزی یک سیستم کلی ذهنی است، با ایجاد یک سیستم ذهنی مستقل اما منطبق بر دنیای واقعی، ابتدا پدیده تحول را شناخته، سپس آن را پیش بینی کرده و بالاخره می توان آن را ارزیابی کرد. هدف، بهینه کردن سیستم دنیای واقعی از طریق بهینه نمودن سیستم ذهنی می باشد" (قدیری، ۱۳۸۳، ۱ به نقل از عباس زادگان، ۱۳۶۶، ۲).

اگر بتوان برنامه ریزی را ایجاد هماهنگی در یک حرکت جهت دار به منظور بهره گیری از تمامی امکانات موجود برای دستیابی به سطوح بالاتر توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی با در نظر گرفتن تعادل اکولوژیکی نامید، هدف آن کوشش در جهت انتخاب بهترین برنامه ها برای رسیدن به اهداف مشخص می باشد و برنامه ریزی ناحیه ای فرابندی است در جهت تنظیم و هماهنگ نمودن برنامه های مختلف اقتصادی و اجتماعی با نیازها و امکانات محلی و ناحیه ای (قدیری، ۱۳۸۳، ۱ به نقل از اشکوری، ۱۳۷۶، ۱۰۷).

با گذشت حدود ۱۵۰ سال از آغاز انقلاب صنعتی، شرایط عینی و ذهنی برخی جوامع ایجاب نمود برای دستیابی به آرمان های ملی و رفع مشکلات گسترده در برابر پیشرفت های اقتصادی و تامین رفاه اجتماعی به برنامه ریزی در سطح کشور روی آورده شود (قدیری، ۱۳۸۳، ۱ به نقل از صرافی، ۱۳۷۷، ۱۷).

برنامه ریزی در هر سطحی که صورت پذیرد به دنبال تنظیم روابط بین انسان، محیط و فعالیت های انسان در محیط از طریق توزیع آگاهانه فعالیت و جمعیت به منظور بهره برداری منطقی از تمامی امکانات و ایجاد و حفظ تعادل های محیط می باشد، که این در واقع همان تعریف آمایش سرزمین است که برنامه ریز در هر مقیاسی (از سطح کلان تا خرد) به دنبال تحقق یافتن این مسیر و دستیابی به توسعه پایدار می باشد.

یکی از ابزارهای مهم و کارا در برنامه ریزی برای دستیابی به اهداف و عملی شدن ذهنیات برنامه ریز، مدیریت مناسب می باشد.

از دیدگاه نگرش سیستمی هر محیط برنامه ریزی به عنوان یک سیستم به شمار می آید که شامل مجموعه ای از عناصر (انسان، فضا، فعالیت) می باشد که بر یکدیگر تأثیرات متقابل دارند که هر کدام از عناصر در سطوحی از فرم و عملکرد قرار دارند و با یک موشکافی ساده به زودی آشکار می شود که تغییر در چشم اندازهای جغرافیایی و برنامه ها نتیجه تصمیمات اجرایی است که توسط ارگان های رسمی دولت گرفته شده است.

با این وجود، بحث سر این است که رابطه بین جغرافیا و سیاست (که هر دو ویژگی علم خود را در مکان می دانند) دو طرفه است و به همان اندازه که جغرافیا می تواند انگیزه ای برای برخی سیاست ها باشد، سیاست نیز می تواند در تغییر چشم انداز جغرافیایی نقش مهمی بر عهده داشته باشد. بدین منظور که حدود و ثغور هر کدام از تقسیمات (برنامه ریزی و مدیریتی) می توانند بر روی دیگری تأثیر بگذارند. از آنجایی که یکی از راه های شناسایی و ناحیه بندی سرزمین نه تنها از مشخصات ظاهری بلکه از طریق کارکرد ناحیه

مشخص می شود ، بنابراین هم سازمان تقسیمات کشوری می تواند بر روی کارکرد های ناحیه و فعالیت های ساکنین آن تاثیر گذار باشد و موجب تقویت و تضعیف آن شود و هم می تواند از آن تاثیر بپذیرد. محدوده سیاسی و مرزبندی های اداری-سیاسی در برخی مواقع هماهنگی و همگنی نواحی را بر هم می زند ، یعنی سازماندهی فضایی یک دولت (به عنوان اداره کننده سرزمین) مرزهای حقیقی نواحی را تغییر می دهد . اصول سیاسی می تواند مجموعه یک ناحیه یا قسمتی از آن را با اعمال محدودیت ها یا شرایط مساعد ، به طور کامل تغییر دهد و تعادل فضایی را بر هم زند. یعنی در مواردی ناحیه کارکردی (نواحی که بر اثر برنامه ریزی مشخص می شوند) با محدوده های سیاسی ناحیه (تقسیمات کشوری) انطباق ندارند و دلیل این عدم انطباق تفاوت های آشکار بین پندارهای مبتنی بر توسعه ناحیه ای و اندیشه های سیاسی اداره کنندگان و گردانندگان امور کشور است.

این پژوهش با هدف تجدید سازمان تقسیمات کشوری جهت تقویت روابط متقابل سکونتگاههای شهری و روستایی و توسعه ناحیه ، به دنبال آن است تا به بررسی علل و عوامل موثر بر عدم انطباق حدود ناحیه کارکردی و تقسیمات کشوری (مرزهای اداری-سیاسی) بپردازد تا با شناسایی آن عوامل بتوان به این سوال نیز دست یافت که برنامه ریزی منطقه ای تا چه میزان توانایی دخالت و اظهار نظر در تجدید سازمان و تغییرات در تقسیمات اداری-سیاسی کشور را دارد.

۱-۲- طرح مسئله و بیان سوال

در برنامه ریزی برای دستیابی به تعادل های منطقه ای و ناحیه ای ، نواحی به قسمت های متفاوتی تقسیم می شوند و با رویکرد سیستمی (که هر ناحیه به عنوان یک کلیت در سیستم و از طرفی به عنوان عنصری از یک سیستم بالاتر می باشد) به برنامه ریزی آن پرداخته می شود. حکومت مرکزی نیز برای حفظ و برقراری امنیت ملی و منطقه ای و توانایی حکمرانی بر سرزمین و خدمات رسانی بهینه به ساکنین سرزمین ، کشور را به مناطقی تقسیم کرده است (تقسیمات کشوری) که در برخی نواحی این دو گونه تقسیم بندی با یکدیگر تطابق نداشته و در کارکرد یکدیگر خلل و چالش ایجاد می کنند که بیشترین خسارت ناشی از این دوگانگی بر مردم همان ناحیه تحمیل خواهد شد، لذا از مهم ترین مسائلی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است، بررسی علل و عوامل عدم انطباق نواحی کارکردی و نواحی سیاسی-اداری در کشور میباشد. به منظور تامل پیرامون این مسئله ، سوالات بسیار زیادی مطرح می شود که بررسی هر کدام مستلزم زمان و مطالعات گسترده ای است ، اما در اینجا تنها دو سوال فرعی (و البته کلیدی) مرتبط با موضوع پژوهش بیان می شود که البته لازمه آگاهی برنامه ریزان منطقه ای ، جغرافیدانان، مدیران و افراد مرتبط با مباحث منطقه ای میباشد.

سوال اول- آیا چالش "عدم انطباق نواحی کارکردی و سیاسی" به تقسیمات کشوری و قوانین آن ارتباطی دارد؟

سوال دوم- آیا شبکه خدماتی می تواند شبکه یا سلسله مراتب اداری-سیاسی را در ناحیه سیرجان تعدیل و بهبود بخشد؟

۱-۳- پیشینه پژوهش

همانطور که مطرح شد این پژوهش از دو جنبه تکلیل شده است که در بررسی پیشینه تحقیق مشاهده می شود که به جنبه های سیاسی آن بسیار بیشتر توجه شده است اما تنها در رشته های جغرافیای سیاسی و جغرافیای انسانی . اما با توجه به اینکه بحث ارتباط تقسیمات کشوری و حوزه های خدماتی در میان است تنها یک پایان نامه کارشناسی ارشد از رشته جغرافیای انسانی دانشکده علوم زمین دانشگاه شهید بهشتی که توسط جابر پارسایی نگارش شده موجود بود و هیچ منبع و پژوهشی و کتابی در این رابطه یافت نشد. در زیر لیست پایان نامه هایی که از حدود ده سال اخیر (از ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۶) تهیه شده اند و تا حدی مرتبط با موضوع می باشند آورده شده است.^۱

پارسایی، جابر، ۱۳۷۶، "امکان سنجی تعیین حوزه نفوذ، جهت تجدید سازمان تقسیمات کشوری(شهر رویان مازندران)، به راهنمایی دکتر مصطفی مومنی و مشاوره دکتر مظفر صراف، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیای انسانی(گرایش شهری و روستایی)، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی
هوشیار، محمد مهدی، ۱۳۷۹، "تحلیل الگوی تقسیمات کشوری شمال خراسان، نمونه موردی شهرستان اسفراین"، به راهنمایی دکتر زهرا احمدی پور، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیای انسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس .

عاملی، عاطفه، ۱۳۸۲، "تعیین مرکزیت واحدهای اداری - سیاسی بر اساس تحلیل همگنی شرایط اجتماعی و دسترسی ها با استفاده از سنجش از دور و GIS (مطالعه موردی کرج)"، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس .
منصوریان، علیرضا، ۱۳۸۲، "تاثیر الگوی تقسیمات کشوری بر بی ثباتی سیاسی در ایران"، به راهنمایی دکتر علی سینایی، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.

میرشکاران، یحیی، ۱۳۸۶، "تحلیل عوامل موثر بر ناپایداری مرزهای تقسیمات کشوری ایران پس از انقلاب اسلامی(سطح شهرستان)"، به راهنمایی دکتر زهرا احمدی پور، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیای سیاسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس تهران
موسوی، -، "در حال تهیه"، "تقسیمات کشوری و توسعه پایدار" به راهنمایی دکتر اطاعت، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید بهشتی
قنبری، -، "در حال تهیه"، "تحلیل عوامل موثر بر ارتقای سطوح تقسیمات کشوری"، به راهنمایی دکتر زهرا احمدی پور، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس

۱- برای آگاهی از درونمایه این پایان نامه ها به پیوست ۱ مراجعه شود.

به استناد مطالعات و بررسی های انجام شده در زمینه تقسیمات کشوری و سازماندهی سیاسی فضا از بعد علمی و نظری کتاب ها و مقالاتی انتشار یافته است که به طور فشرده آورده شده است. (جدول شماره ۱)

جدول شماره ۱- پیشینه پژوهش (از بعد علمی) در مورد تقسیمات کشوری

سال	گردآورنده	عنوان	توضیحات
۱۳۱۱	دکتر مسعود کیهان	کتاب: "جغرافیای مفصل ایران (جلد اول-سیاسی)"	به بررسی تاریخی سازماندهی سیاسی فضا پرداخته و به بیان قانون تقسیمات کشوری و کاستی های آن در رابطه با سرزمین ایران می پردازد و این ناحیه بندی را با توجه به وضعیت جغرافیایی نادرست میداند و سرانجام به بحث در مورد هدف ناحیه بندی سیاسی می پردازد.
۱۳۵۳	دکتر کاظم ودیعی	کتاب: "مقدمه ای بر جغرافیای انسانی ایران"	بررسی قانون تقسیمات و وضعیت جغرافیایی ایران پرداخته است و اشکالاتی به قانون وارد آورده است و شاخص هایی را جهت ناحیه بندی ارایه می کند
-	دکتر دره میر حیدر	کتاب: "مبانی جغرافیای سیاسی"	در فصلی تحت عنوان "تقسیمات اداری" به بحث در مورد ناحیه بندی سیاسی فضا از حیث اداری-سیاسی پرداخته است.
۱۳۶۳	دکتر کاظم ودیعی	کتاب: "جغرافیای مفصل ایران (جلد دوم)"	تاکید بر مصوبات و تغییرات جدید
۱۳۷۳	حسن حسینی نایه	مقاله "ضرورت بازنگری در تقسیمات کشوری" در مجله آبادی	به تقسیمات ایران خرده گرفته و در ابتدا معضل مشکلات را شاخص بندی و بر اساس جمعیت می داند و معایب آن را اعلام می کند. با توجه به اینکه در کشورهای پیشرفته تقسیمات، هندسی و ریاضی می باشد تلاش کرده تا این شکل هندسی را بر خطوط سرزمینی ایران تطبیق دهد که در نوع خود حرکت جددی است اما با شرایط طبیعی و انسانی و سیاسی ایران مطابقت ندارد.
۱۳۷۷	وزارت کشور	کتاب: "سیر تحول نقشه و تقسیمات کشوری ایران از ۱۲۸۵ تا ۱۳۷۷ ه.ش"	منتشر نشده
۱۳۷۸	دکتر زهرا احمدی پور	مقاله: "مروری بر تاریخچه و سیر تحولات تقسیمات کشوری در ایران"	
	وزارت کشور	"طرح جامع تقسیمات کشوری ایران"	
۱۳۸۰	محمد رحیم رهنما	ضرورت بازنگری و اصلاح قانون تقسیمات کشوری	به بررسی ساختار سلسله مراتبی قانون تقسیمات کشوری پرداخته و سطح جدیدی متشکل از بخش و دهستان را جهت ارائه بهتر امکانات و خدمات پیشنهاد می کند. به شکل سنتی، ریشه عوامل و مشکلات سازماندهی سیاسی فضا در ایران را شاخص جمعیتی بودن قانون تقسیمات کشوری می داند
	منوچهر طباطبایی موتمنی	حقوق اداری	در فصلی تحت عنوان "تقسیمات اداری داخلی کشور" به بحث در مورد ناحیه بندی سیاسی فضا از حیث اداری-سیاسی پرداخته است.

	دفتر تقسیمات کشوری وزارت کشور	سیر تحول نقشه تقسیمات کشوریاز ۱۲۸۵ تا ۱۳۷۷
	محمد رضا حافظ نیا	جغرافیای سیاسی ایران
	یدالله کریمی پور	مقدمه ای بر تقسیمات کشوری در ایران-وضع موجود
۱۳۸۱		با دیدی انتقادی به بحث در مورد شکل گیری تقسیمات کشوری و قانون تقسیمات کشوری ایران پرداخته و با دیدی بی طرفانه و علمی تلاش در نشان دادن مشکلات نارسایی های ناحیه بندی سیاسی این قانون و همچنین محاسن و معایب آن در تمرکز و یکپارچگی ایران در مقاطعی از تاریخ دارد. و اینکه این قانون در حال حاضر موجب افزایش قلمرو موثر ملی در ایران شده. اگرچه شکاف های توسعه گسترده ای در ایران ایجاد کرده است. او مغضلات را تنها از قانون نمی داند و قانون را به عنوان از بین برنده حفره های دولت می داند. او تغییرات در سلسله مراتب اداری-سیاسی را بیان می کند
۱۳۸۱	هوشنگ شهابی	مقاله "استان شدن اردبیل" در نشزیه گفتگو
		به بررسی مدیریت سیاسی سرزمین پرداخته است

ماخذ:نگارنده با استفاده از "هوشیار، ۱۳۷۹، صص ۱۳ و ۱۴"

منابع و پژوهش هایی نیز به طور پراکنده در مجلات متعدد و همچنین سمینارهایی در این باب صورت پذیرفته است که از آن ها می توان به مجموعه مقالات "همایش بررسی راهبردهای علمی و عملی تقسیم استان خراسان و نقش آن در توسعه" در اسفند ۱۳۷۶ اشاره کرد. ولی در کل باید اینگونه بیان کرد که این موضوع در زمینه برنامه ریزی منطقه ای به این صورت تا کنون یافت نشده است. این پیشینه پژوهش یکی از دلایل ضرورت و اهمیت انتخاب و ادامه پژوهش و انتخاب فرضیات در این رساله بوده است.

۱-۴- طرح فرضیه

بر اساس سوال های مطرح شده و مطالعاتی که بر روی آن انجام گرفته است و بررسی نظرات و عقیده اندیشمندان و صاحب نظران این علوم (برنامه ریزی و جغرافیای سیاسی) فرضیات زیر بیان میشوند که در این پژوهش هم به صورت کلی و هم نمونه ای (ناحیه سیرجان) این فرضیات دنبال می شوند:

- فرضیه اول-** یکی از دلایل عدم انطباق نواحی کارکردی و سیاسی-اداری می تواند عدم انطباق سازمان تقسیمات کشوری با قانون مصوب تقسیمات کشوری باشد که این امر ناشی از
- ۱- نارسایی قانون و
 - ۲- عوامل مستتر سیاسی است.